

Občané a komunální volby

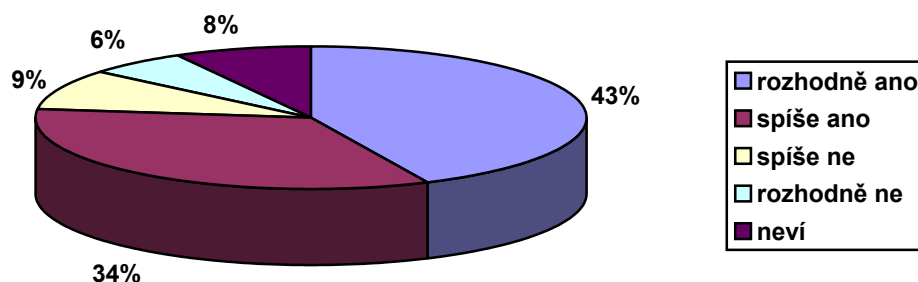
Technické parametry

Výzkum:	Naše společnost 2002
Otázky:	PV.26b, PV.27b, PV.44b
Termín terénního šetření:	17. – 24. 10. 2002
Počet respondentů:	1017
Reprezentativita:	obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let
Výběr respondentů:	kvótní výběr
Zveřejněno dne:	8. listopadu 2002
Kód tiskové informace:	pv21108
Zpracoval:	Jan Červenka

V aktuálně posledním šetření uskutečněném v rámci projektu Naše společnost 2002, které proběhlo krátce před termínem konání letošních komunálních voleb, jsme našim respondentům položili některé opakované otázky, které s těmito volbami souvisejí.

Nejprve jsme zjišťovali, nakolik jsou lidé ochotni jít volit.¹

Graf 1 – Účast v komunálních volbách - říjen 2002

Z výsledků zachycených v grafu 1 vyplývá, že asi tři čtvrtiny dotázaných s aktivním volebním právem (77 %) krátce před volbami deklarovaly svoji

¹ Otázka: „**Na začátku listopadu se budou konat volby do místních zastupitelstev. Půjdete volit? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne nebo nevíte?**“

ochotu zúčastnit se jich, přičemž 43 % uvedlo, že se jich rozhodně zúčastní. Naopak jen 15 % respondentů předem uvedlo, že ke komunálním volbám spíše či rozhodně nepůjde, a dalších 8 % odpovědělo, že neví, zda se voleb zúčastní či nikoliv. Tyto výsledky se statisticky nijak neliší od výsledků zářijového šetření, ve kterém ochotu jít k volbám vyjádřilo 75 % respondentů (45 % rozhodně), zatímco svojí neúčast avizovalo 17 %.

Tabulka 1 – Deklarovaná a skutečná volební účast při komunálních volbách (%)

1994			1998			2002		
půjde volit říjen	volby skutečnost	byl volit prosinec	půjde volit říjen	volby skutečnost	byl volit prosinec	půjde volit září	půjde volit říjen	volby skutečnost
74 (43)	62,3	75	70 (36)	45,02	68	75 (45)	77 (43)	43,38

velikost náhodné statistické chyby činí +/-3 procentní body, údaj v závorce u avizované volební účasti představuje podíl těch, kdo uvedli, že k volbám rozhodně půjdou

Tabulka 2 – Deklarovaná a skutečná volební účast podle typu zastupitelstva v r. 2002 (%)

	půjde volit (říjen 2002)	skutečná účast
obecní zastupitelstva	80 (51)	63,12
městská zastupitelstva	79 (42)	42,45
zastupitelstva statutárních měst včetně Prahy	72 (37)	33,36

údaj v závorce u avizované volební účasti představuje podíl těch, kdo uvedli, že k volbám rozhodně půjdou

Porovnáme-li celkové výsledky šetření se skutečnou volební účastí (viz tabulky 1 a 2) v letošních komunálních volbách i ve volbách předchozích, zjistíme, že se navzájem výrazně liší, přičemž rozdíl, který v roce 1994 činil zhruba 10 procentních bodů, se v roce 1998 i 2002 pokaždé významně zvýšil. Za existencí tohoto rozdílu lze vidět jednak to, že šetření jsou prováděna formou dobrovolných interview, což fakticky znamená, že část populace, která odmítá poskytnout rozhovor, je pro výzkumy tohoto typu prakticky nedostupná, ale také již zcela zřejmou skutečnost, že mnozí respondenti mají u témat, jako je právě volební účast, tendenci k určité autostylizaci, respektive k tomu, že na otázky odpovídají způsobem, který zcela nekoresponduje s jejich reálným jednáním, jestliže jiná odpověď by je podle jejich mínění mohla z pohledu druhých nějakým způsobem snižovat. Data v tabulce 1 týkající se předchozích komunálních voleb rovněž ukazují, že rozpory mezi výpověďmi respondentů a reálným jednáním se neobjevují jen u šetření prováděných ex ante, ale i ex post. Zmíněná tendence k autostylizaci u politicky zaměřených témat v průběhu času přitom zřejmě narůstá spolu s tím, jak obecně klesá zájem o politiku, který se projevuje kromě jiného trvale klesající volební účastí v komunálních volbách i ve volbách do Poslanecké sněmovny. Údaje zachycené v tabulce 2, které porovnávají deklarovanou a skutečnou účast

ve volbách do místních zastupitelstev podle členění sídel na obce, města a statutární města, ukazují, že rozpor mezi výpověďmi a skutečností je v tomto směru značně diferencovaný s tím, že výrazně větší rozdíly existují ve městech.

Analýza výsledků rovněž ukázala, že větší ochotu jít k volbám v šetření vyjadřovali zejména lidé s dobrou životní úrovní, s vyšším dosaženým vzděláním a stoupenci ODS. Naopak volební neúčast výrazně častěji deklarovali lidé, kteří by se podle svých slov nezúčastnili ani případných voleb do Poslanecké sněmovny.

Podobně jako v předchozích volebních rocích jsme i letos krátce před volbami zjišťovali, nakolik lidé znají ty, kteří v jejich obcích či městech kandidují do místních zastupitelstev.²

Tabulka 3 – **Znalost kandidátů volených do místního zastupitelstva**

	říjen 1994	říjen 1998	říjen 2002
zná všechny nebo téměř všechny	15	19	27
zná jen některé	44	52	52
nezná nikoho z nich	41	29	17

procenta ve sloupci, dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“

Celkové výsledky ukazují, že bezmála čtyři pětiny lidí před volbami znali alespoň některé z kandidátů, přičemž 27 % znalo podle svého vyjádření všechny nebo téměř všechny kandidující, zatímco jen 17 % neznalo nikoho. Jak ukazují údaje v tabulce 3, situace se v tomto směru zatím pokaždé poněkud zlepšila, což zřejmě souvisí s tím, že se některé tváře v komunální politice stabilně objevují již dostatečně dlouho na to, aby si je veřejnost dokázala zapamatovat v širším měřítku, což nejspíš platí plošně o všech typech sídel od malých obcí až po největší města (viz tabulka 4).

Tabulka 4 – **Znalost kandidátů do místních zastupitelstev podle velikosti obce v roce 1998 a 2002**

velikost obce	do 2 tis.		od 2 do 20 tis.		od 20 do 100 tis.		100 tis a více	
	1998	2002	1998	2002	1998	2002	1998	2002
zná všechny nebo téměř všechny	46	51	19	27	6	14	3	6
zná jen některé	40	39	65	62	60	65	40	45
nezná nikoho z nich	14	7	16	8	34	18	57	42

procenta ve sloupci, dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“

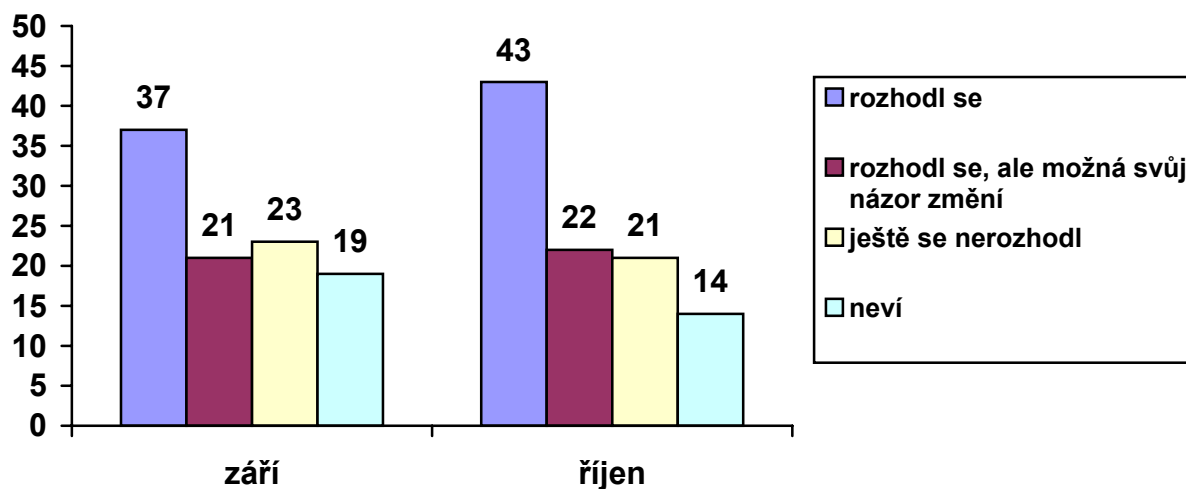
Z tabulky 4 je patrné, že nejvíce kandidáty do svých místních zastupitelstev znají lidé z malých obcí, zatímco nejmenší znalost kandidátů

² Otázka: „**Znáte lidi, kteří ve Vašem volebním obvodu kandidují do místního zastupitelstva? Znáte všechny nebo téměř všechny, jen některé nebo nikoho z nich neznáte?**“

se objevuje v největších městech s populací nad 100 tisíc. Ani zde však už lidé, kteří neznají žádného z kandidátů, tvoří absolutní většinu, jako tomu bylo ještě o čtyři roky dříve. Analýza dále ukázala, že mnohem lépe obeznámeni s kandidáty jsou lidé, kteří deklarovali, že půjdou volit. Vedle toho se jako lépe obeznámeni s kandidujícími do místních zastupitelstev jeví lidé, kteří hodnotí životní úroveň své domácnosti jako dobrou.

V posledním předvolebním šetření jsme rovněž zjišťovali, zda jsou lidé již rozhodnutí, pro koho budou v komunálních volbách hlasovat.³

Graf 2 – **Volební rozhodování v komunálních volbách 2002 (%)**

Jak ukazují údaje v grafu 2, 43 % respondentů bylo v té době podle vlastního vyjádření již pevně rozhodnuto, komu dá ve volbách svůj hlas, a dalších 22 % bylo rozhodnuto s tím, že ještě připouštělo možnost změny svého názoru. Prozatímní nerozhodnost v otázce volby vyjádřilo 21 % dotázaných, zbylých 14 % to nedokázalo jednoznačně posoudit. V porovnání se zářijovým šetřením došlo v tomto ohledu k mírnému zvýšení podílu těch, kdo byli již napevno rozhodnutí, koho budou volit, pokles naopak zaznamenal podíl respondentů, kteří na otázku odpovídali, že nevědí.

Podrobnější analýza ukázala, že nedlouho před volbami měli relativně častěji jasno v otázce nadcházející volby příznivci KSČM a ODS a dále lidé, kteří lépe znali kandidáty do jejich místního zastupitelstva.

³ Otázka: „**Už jste se jednoznačně rozhodl, kterou stranu či které kandidáty byste v těchto volbách volil?**“